

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

Martin Kuta

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

<i>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ</i>	3
BOSNA A HERCEGOVINA	3
NOVÁ VLÁDA V KOSOVU	3
<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	5
VÝVOJ NA UKRAJINĚ	5
ENERGETICKÝ SUMMIT EU-USA	6
FINANČNÍ POMOC KE ZMÍRNĚNÍ NÁSLEDKŮ VÁLKY A AKTIVIT ISIS	7
ASOCIAČNÍ DOHODA S GRUZÍÍ	8

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

BOSNA A HERCEGOVINA

Pozadí

V Bosně a Hercegovině proběhly letos na podzim parlamentní volby. Ochota jednotlivých etnik spolupracovat výrazně ovlivňuje akceschopnost vlády. Ekonomické a politické reformy jsou podmínkou členství v EU. Členství v EU je jedna z mála oblastí, na které se všechny konstitutivní národy v zemi shodnou¹. EU proto podporuje evropské směřování Bosny a Hercegoviny, protože pouze to může zajistit stabilitu v zemi, potažmo v regionu.

Aktuálně

Na začátku prosince navštívili Sarajevo vysoká představitelka EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová a komisař pro politiku sousedství a rozšiřování Johannes Hahn. Během návštěvy se oba setkali se zástupci politických stran a občanské společnosti. Návštěva následovala nedlouho po zveřejnění nového reformního programu ze strany Německa a Spojeného království². Mogheriniová a Hahn právě zesílený reformní program během své návštěvy zdůrazňovali. Podle Mogheriniové by podpora a asistence ze strany EU měla mít průběžný charakter, aby vize členství Bosny v EU byla dostatečně motivující pro všechny aktéry – občany a politické elity na úrovni státu i jednotlivých entit³.

V polovině prosince se situací v zemi zabývala také Rada pro zahraniční věci (FAC)⁴. Rada zdůraznila, že jsou nutné politické reformy, které by odstranily vyloučenost některých skupin obyvatelstva z volebního procesu⁵. Všechny reformy mají směřovat k tomu, aby se země na všech úrovních přiblížila ke členství v EU. Rada přivítala aktivity vysoké představitelky Mogheriniové a komisaře Hahn a vyzvala je, aby v aktivní činnosti s představiteli Bosny a Hercegoviny pokračovali. Rada uložila vysoké představitelce úkol, aby jí informovala o pokroku ze strany bosenských institucí ve stanovení reformních závazků. Rada zdůraznila význam urychleného sestavení funkční vlády.

NOVÁ VLÁDA V KOSOVU

Pozadí

Parlamentní volby v Kosovu proběhly v červnu 2014. Sestavení vlády komplikovala situace, kdy vítěz voleb (Demokratická strana Kosova někdejšího premiéra Hashima Thaciho) nezískal dostatečnou většinu v parlamentu (37 mandátů ze 120). Naopak druhá nejsilnější strana Demokratická liga Kosova bývalého přístinského starosty Isa Mustafy byla schopná sestavit

¹ Crisisgroup.org: Bosnia's Gordian Knot: Constitutional Reform, 12. 7. 2012, [ZDE](#).

² Jako další krok britsko-německé iniciativy má bosenská strana představit seznam závazků, které bude země plnit. Tohoto úkolu by se mohlo ujmout prezidium federace (kolektivní hlava státu). O dokumentu následně bude hlasovat parlament. Následně dokument zamíří do Rady pro zahraniční věci (FAC) EU. Jako výsledek této činnosti by měla vstoupit v platnost posílená varianta stabilizační a asociační dohody, která byla ratifikována v roce 2011.

Viz EU-monitoring.ba: What now? Bosnia after the visit of Mogherini and Hahn, 8. 12. 2014, [ZDE](#).

³ ESVČ: Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the end of the visit to Bosnia and Herzegovina, together with Commissioner Johannes Hahn, 5. 12. 2014, [ZDE](#).

⁴ Rada EU: Council conclusions on Bosnia and Herzegovina, 15. 12. 2014,

⁵ Jedná se o to, že do Sněmovny národů a Předsednictva federace můžou kandidovat pouze občané jednoho ze tří konstitutivních národů (tedy Bosňáci, Srbové, Chorvati).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

fungující koalici. Prezidentka Jahjagová požádala o stanovisko ústavního soudu, koho má podle ústavy pověřit sestavením vlády⁶.

Aktuálně

Novou vládu schválil kosovský parlament v první polovině prosince. Premiérem se stal Isa Mustafa, někdejší premiér Hashim Thaci se stal vicepremiérem a ministrem zahraničí. Současná vládní koalice disponuje 73 mandáty v parlamentu. Vládu se povedlo sestavit na základě dohody dvou nejsilnějších politických stran, podle které se po skončení mandátu současné prezidentky Jahjagové v roce 2016 Hashim Thaci stane kosovským prezidentem⁷.

Vysoká představitelka Mogheriniová vydala 9. prosince prohlášení vítající sestavení nové kosovské vlády⁸. Podle Mogheriniové musí nová vláda pracovat na normalizaci vztahů se Srbskem. Mogheriniová je připravená podílet se na zprostředkování kontaktů mezi oběma zeměmi. Nová vláda by dále měla zajistit spolupráci s misí EULEX. Komisař pro politiku sousedství a rozšiřování Johannes Hahn dále prohlásil, že vláda by měla dále pokračovat v implementaci Stabilizační a asociační dohody, která byla uzavřena v červenci 2014⁹.

Dne 18. prosince proběhlo setkání vysoké představitelky Mogheriniová a vicepremiéra a ministra zahraničí Hashima Thaciho¹⁰. Jednali o reformní agendě, která před novou kosovskou vládou leží, a prioritách dalšího vývoje v zemi.

⁶ Přehled SZBP září 2014, [ZDE](#).

⁷ Balkaninsight.com: Kosovo Parliament Approves New Government, 9. 12. 2014, [ZDE](#).

⁸ ESVČ: Joint statement on the formation of the new government in Kosovo, 9. 12. 2014, [ZDE](#).

⁹ Evropská komise: Kosovo, [ZDE](#).

¹⁰ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini following her meeting with Deputy Prime Minister of Kosovo, Hashim Thaci, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

VÝVOJ NA UKRAJINĚ

Popis problematiky

Vývoj na východní Ukrajině se v první polovině prosince stabilizoval. Podle některých analýz však k dlouhodobější stabilizaci nedojde, protože územní nároky separatistů nejsou naplněny a nejedná se o jazykově, kulturně a etnicky vyjasněné území¹¹.

Děni na Ukrajině se stalo předmětem diskuze ministerského setkání členských států Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) dne 4. prosince. Předseda OBSE Didier Burkhalter prohlásil, že pro stabilizaci křehké situace na Ukrajině je potřeba zapojení všech stran prostřednictvím mise OBSE. V první polovině prosince mise OBSE hlásila, že ozbrojenci Doněcké lidové republiky použili donucovacích prostředků a násilí proti představitelům mise¹². V Doněcké oblasti i nadále pokračovaly nepokoje, situace se ale uklidnila v Luhanské oblasti, kde došlo k obnovení příměří mezi povstalci a vládními jednotkami ke dni 5. prosince¹³.

V druhé polovině prosince probíhala mírová jednání mezi představiteli Ukrajiny, Ruska a povstalci za účasti OBSE. Jednání sice proběhlo 24. prosince, nepřineslo však žádný výsledek. Druhé setkání 26. prosince bylo zrušeno¹⁴.

Jednání v institucích EU

Na ministerském setkání OBSE 4. prosince¹⁵ vysoká představitelka Mogheriniová uvedla, že za situaci na Ukrajině do značné míry může Rusko a je nutné, aby byly zastaveny dodávky vojenského materiálu, zbraní, munice, techniky a vojáků na Ukrajinu. Rusko by také mělo vzít svůj podíl odpovědnosti a působit na povstalce, aby ukončili boje. Mogheriniová také zdůraznila význam Helsinského závěrečného aktu z roku 1975, podle něhož jsou hranice nedotknutelné a nezměnitelné silou. Na tomto zasedání se Mogheriniová setkala s ruským ministrem zahraničí Sergejem Lavrovem¹⁶, s kterým jednala o konfliktech v blízkém či vzdálenějším sousedství EU (Moldavsko, Náhorní Karabach, Gruzie).

Rada EU přijala dne 18. prosince zpřísnění sankcí v souvislosti s nezákonnou anexí Krymu¹⁷. Právnícké a fyzické osoby z EU mají s účinností od 20. prosince zakázáno nabývat vlastnické podíly nemovitostí na Krymu a v Sevastopolu. Vedle toho se zakazují investice, poskytování finančních služeb subjektům z Krymu a Sevastopolu, dovoz některých zařízení a stavební práce. Zakazují se také nabídky turistických cest na poloostrov¹⁸.

¹¹ Beneš, Vít. Odehrává se na Ukrajině občanská válka? IIR.cz, prosinec 2014, [ZDE](#).

¹² OSCE.org: OSCE SMM Patrol stopped and threatened, 12. 12. 2014, [ZDE](#).

¹³ OSCE.org: Latest from OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine (SMM), 1. 12. 2014, [ZDE](#).

V polovině prosince byla ale hlášena porušení tohoto příměří.

OSCE.org: Latest from OSCE Special Monitoring Mission (SMM), 17. 12. 2014, [ZDE](#).

¹⁴ BBC.com: Ukraine conflict: Minsk peace talks close, 24. 12. 2014, [ZDE](#).

¹⁵ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the OSCE Ministerial Council in Basel, 4. 12. 2014, [ZDE](#).

¹⁶ ESVČ: High Representative/Vice-President Federica Mogherini meets with Russian Foreign Minister Lavrov, 4. 12. 2014, [ZDE](#).

¹⁷ Rada EU: Crimea and Sevastopol: Further EU sanctions approved, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Vývojem na Ukrajině se zabývala Evropská rada na svém zasedání 18. prosince¹⁹. Hlavy států EU konstatovaly, že oceňují odhodlání ukrajinské vlády pokračovat v politických a ekonomických reformách. Evropská rada dále zopakovala svůj postoj k celé ukrajinské krizi – od neuznání anexe Krymu přes účinné ekonomické sankce vůči Rusku, které stále nezačalo uplatňovat svůj vliv na povstalice.

ENERGETICKÝ SUMMIT EU-USA

Popis problematiky

Otázka energetické bezpečnosti Evropy se neustále vrací do popředí. Rozšíření aktivit EU do oblasti energetické unie navrhl polský premiér a současný předseda Evropské rady Donald Tusk v dubnu 2014²⁰. Junckerova komise, která nastoupila na začátku listopadu 2014, stanovila jako jednu ze svých priorit otázku klimatických změn a vytvoření energetické unie. Vytvořením energetické unie by mělo být zajištěno sdružení evropských zdrojů, propojení infrastruktury a zvýšení vyjednávacích šancí jednotlivých členům. Sdružení energetických zdrojů pod energetickou unií bude umožňovat rychlejší a pružnější reakci na změny v dodávce energií a situaci na trhu. Podpora energetických zdrojů a snižování spotřeby představují základní předpoklady k dosažení klimatických cílů, stejně jako snížení závislosti na dovozu plynu²¹.

Jednání v institucích EU

Šestého setkání zástupců EU a Spojených států se účastnily špičky obou stran (vysoká představitelka Mogheriniová, komisař pro energetickou unií Maroš Šefčovič, komisař pro klimatické změny a energetiku Miguel Arias Cañete, ministr zahraničí Spojených států John Kerry, Claudio de Vincenti jako zástupce italského předsednictví Radě EU, zastupující ministr pro energetiku Spojených států Jonathan Elkind). Setkání proběhlo v Bruselu 3. prosince²². Hlavním závěrem summitu je zvýšení mezinárodní spolupráce s cílem zajistit energetickou bezpečnost a hospodářský růst. Summit přivítal rozhovory o zajištění dodávek zemního plynu na Ukrajinu. Ukrajinská vláda by měla zajistit energetickou bezpečnost svého obyvatelstva. Země by měla být do energetické unie integrována. Ukrajina může čerpat finanční prostředky pro projekty v oblasti energetické bezpečnosti a zvyšování efektivity z Východoevropského fondu životního prostředí a energetické efektivity²³. Summit dále podpořil předchozí závěry EU v otázce územní celistvosti a nezávislosti Ukrajiny, včetně neuznání anexe Krymu. Zástupci obou stran podpořili strategii energetické bezpečnosti EU²⁴. Spojené státy by měly zvážit možnosti, jak pomoci v zajištění energetické bezpečnosti kandidátským státům a státům Východního partnerství. EU uvítala možnost zásobovat Evropu zkapalněným zemním plynem ze Spojených států. Závěry summitu obsahují také výčet projektů přispívajících k energetické

¹⁸ Nařízení Rady (EU) č. 1351/2014 ze dne 18. prosince 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 692/2014 o omezujících opatřeních v reakci na protiprávní anexi Krymu a Sevastopolu, [ZDE](#).

¹⁹ Evropská rada: Závěry, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

²⁰ Euractiv.com: Poland calls for EU energy union, 2. 4. 2014, [ZDE](#).

K otázce energetické bezpečnosti EU viz také Přehled SZBP květen 2014, [ZDE](#).

²¹ Evropská komise: Climate Action and Energy, [ZDE](#).

²² Evropská komise: Joint Statement EU-US Energy Council, 3. 12. 2014, [ZDE](#).

²³ Eastern European Energy Efficiency and Environment Partnership Fund (E5P) je fond založený na základě požadavku Švédska, jehož smyslem má být finanční pomoc Ukrajině ve snižování spotřeby energie a zvyšování jejího efektivního využití. Finanční prostředky jsou poskytovány EU i soukromými dárci. Projektovou odpovědnost nese Evropská banka pro obnovu a rozvoj. Příspěvek EU činí 15 milionů eur.

ESVČ: Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Fund, [ZDE](#).

²⁴ Evropská komise: Security of energy supply, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

bezpečnosti EU i přilehlého regionu (jihovýchodní Evropy a Balkánu, severní Afriky, východního Středomoří). Summit také vyzdvihl nutnost podporovat výstavbu energetické infrastruktury v Iráku a zahájení činnosti EU-Irák energetického centra²⁵. Energetická bezpečnost má být zajištěna snížením spotřeby, zvyšováním energetické účinnosti, diverzifikací zdrojů (důraz kladen na obnovitelné zdroje). Summit dále zdůraznil nutnost sdílení zdrojů na výzkum a vývoj v oblasti energetiky a klimatických změn.

FINANČNÍ POMOC KE ZMÍRNĚNÍ NÁSLEDKŮ VÁLKY A AKTIVIT ISIS

Popis problematiky

Vývoj v oblasti severního Iráku a severovýchodní Sýrie poznamenaly v listopadu a prosinci dva faktory. Došlo k většímu zapojení kurdských pešmergů do bojů s bojovníky Islámského státu v severním Iráku. To se pozitivně projevilo v polovině prosince, kdy kurdské jednotky osvobodily z obklíčení kurdské a křesťanské (jezídské) běžence v severním Iráku u města Sindžár. K tomuto postupu přispěly také letecké úderý na pozice povstalců²⁶. Vedle toho se i oficiální syrská armáda do těchto úderů zapojila.

Jednání v institucích EU

Evropská komise na začátku prosince uvolnila 180 milionů eur na pomoc syrským uprchlíkům, kteří se před válkou v zemi uchýlili do Libanonu a Jordánska. Finanční pomoc je primárně poskytnuta na vzdělávání dětí²⁷. Příliv uprchlíků ze Sýrie se zintenzivnil v souvislosti s postupem Islámského státu v druhé polovině roku 2014. Roli Libanonu při řešení blízkovýchodní humanitární situace vyzdvihl také na svém jednání dne 2. prosince Výbor pro zahraniční věci Evropského parlamentu (AFET EP)²⁸.

Vysoká představitelka Mogheriniová navštívila Libanon v první polovině prosince²⁹. Tématem setkání s premiérem Tamamem Salamem byla bezpečnostní situace v regionu a v zemi.

Závěry Rady o Sýrii

Situaci v Sýrii se zabývala na svém zasedání Rada pro zahraniční věci (FAC) dne 15. prosince³⁰. Rada konstatovala, že EU i nadále hodlá uplatňovat sankce proti režimu. Zároveň ale Rada konstatovala, že pokrok v zemi musí být dosažen na základě jednání syrských stran. Rada tak nepředpokládá vnější vměšování do procesu syrské tranzice. Assadův režim Rada vyzvala, aby se zřekl násilí a použití chemických zbraní. Libanonu, Jordánsku a Turecku by měla být poskytnuta další pomoc. Rada přivítala závěry konference o situaci syrských uprchlíků z října 2014, uskutečněné v Berlíně³¹.

²⁵ Iraq-businessnews.com: Iraq/EU Energy Cooperation: A New Important Milestone, 8. 10. 2013, [ZDE](#).

²⁶ theguardian.com: Iraqi Kurds push farther into Sinjar as air strikes destroy Isis strongholds, 21. 12. 2014, [ZDE](#).

²⁷ Evropská komise: EU-Syria: €180 million to deal with crisis and spill-over in Lebanon and Jordan, 4. 12. 2014, [ZDE](#).

²⁸ Evropský parlament: Foreign Affairs Committee acknowledges Lebanon's efforts to cope with migration, 2. 12. 2014, [ZDE](#).

²⁹ ESVČ: HR/VP Federica Mogherini visits Lebanon, 9. 12. 2014, [ZDE](#).

³⁰ Rada EU: Council conclusions on Syria, 15. 12. 2014, [ZDE](#).

³¹ Auswaertiges-amt.de: Berlin Communiqué of the "Conference on the Syrian Refugee Situation – Supporting Stability in the Region", 28. 10. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

ASOCIAČNÍ DOHODA S GRUZIÍ

Popis problematiky

Asociační dohoda byla s Gruzii podepsána v červnu 2014. Na úrovni EU musí s ratifikací dohody vyslovit souhlas Evropský parlament. Projednávání ve Výboru pro zahraniční věci (AFET) proběhlo v druhé polovině listopadu. Výbor doporučil plénu EP vyslovit souhlas s asociační dohodou³². Gruzie ratifikovala asociační dohodu v červenci 2014³³. Z 28 zemí EU ratifikace smlouvy proběhla zatím v 6 (Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko, Slovensko)³⁴.

Jednání v institucích EU

Souhlas s ratifikací asociační dohody vyslovil na svém prosincovém zasedání EP³⁵. Pro vyslovení souhlasu hlasovalo 490 poslanců, proti 76, 57 poslanců se zdrželo. Poslanci ze skupiny Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (GUE/NGL) hlasovali drtivě proti přijetí či se zdrželi hlasování³⁶. V doprovodném usnesení³⁷, které bylo přijato poměrem hlasů 491/84/63, poslanci zdůraznili, že dohoda se vztahuje na celé území Gruzie (včetně separatistické Abcházie a Jižní Osetie). Poslanci odmítli uzavření strategického partnerství mezi Abcházíí a Ruskem.

Rada pro zahraniční věci na svém zasedání 16. prosince také schválila prodloužení monitorovací mise v Gruzii³⁸ do roku 2016. Mise zajišťuje provádění politiky EU v zemi. Rozpočet mise na rok 2015 byl stanoven ve výši 18,3 milionů eur³⁹.

³² Přehled SZBP listopad 2014, [ZDE](#).

³³ Civil.ge: Georgia Ratifies EU Association Agreement, 18. 7. 2014, [ZDE](#).

³⁴ Rada EU: Agreement details – Association Agreement Georgia, [ZDE](#).

³⁵ Evropský parlament: Association Agreement with Georgia Texts Adopted, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

³⁶ Evropský parlament: Zápis, Výsledky jmenovitého hlasování – Příloha, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

³⁷ Evropský parlament: Návrh nelegislativního usnesení Evropského parlamentu k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření, jménem Evropské unie, Dohody o přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na straně jedné a Gruzii na straně druhé, 18. 12. 2014, [ZDE](#).

³⁸ Jedná se o podpůrnou misi EU v rámci SBOP, jejímž cílem je stabilizace země a zajištění spolupráce obou stran konfliktu (gruzínské a jihoosetínské a abcházské).

EUMM Georgia, [ZDE](#).

³⁹ Rada EU: EU Monitoring Mission in Georgia extended for two years, 16. 12. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz